

بررسی آلودگی گاو میش به کیست هیداتیک اکینوкокوس گرانولوزوس در کشتارگاه شهرستان خوی

دکتر موسی توسلی*

واژه‌های کلیدی: کیست هیداتیک، اکینوкокوس گرانولوزوس، گاو میش، پروتواسکولکس، کیست‌های بارور

خلاصه:

به منظور تعیین میزان آلودگی اندام‌های مختلف گاو میش به کیست هیداتیک و تعیین درصد کیست‌های سترون (فاقد پروتواسکولکس) و بارور (واجد پروتواسکولکس)، بررسی به مدت یکسال بر روی گاو میش‌های کشتار شده در کشتارگاه شهرستان خوی انجام گرفت. در این بررسی تعداد کل ۱۵۵۳ رأس گاو میش کشتار شده معاینه شد که در نهایت ۱/۵۴ درصد آنها آلوده به کیست هیداتیک بودند. نسبت آلودگی ریه و کبد به کیست هیداتیک به ترتیب ۰/۸۴ درصد و ۰/۵۱ درصد بود. در ۰/۱۹ درصد کیست هیداتیک در هر دو عضو دیده شد. از تعداد ۴۴ کیست ریه مورد آزمایش ۲۰ مورد و از ۳۴ کیست کبد ۱۶ مورد بارور بودند. تعداد کیست کلسیفیه در کبد ۱۶ و در ریه کیست کلسیفیه‌ای مشاهده نشد. هر چند میزان آلودگی گاو میش به کیست هیداتیک ناچیز می‌باشد (۱/۵۴ درصد)، بدلیل درصد بالای کیست‌های بارور (۴۶/۴۱ درصد) کیست‌ها از نظر آلوده کردن میزبان نهایی خطرناک می‌باشند.

مقدمه:

بهداشت عمومی هم اهمیت دارد با توجه به کمبود اطلاعات در خصوص این بیماری در گاو میش مطالعه حاضر انجام گرفته است.

مواد و روش کار:

این بررسی به مدت یکسال از تاریخ ۷۱/۸/۳۰ لغایت ۷۲/۸/۳۰ روزانه بر روی گاو میش‌های بالغ کشتار شده در کشتارگاه شهرستان خوی واقع در استان آذربایجان غربی انجام گرفت. پس از کشتار، اندام‌های مختلف از نظر وجود کیست بازرسی شد و اندام‌های مبتلا به کیست را برای بررسی بیشتر به آزمایشگاه انتقال دادیم. در آزمایشگاه کیست‌ها را باز کرده در صورت وجود پروتواسکولکس در

طبق گزارش مرکز آمار ایران (۱۳۶۱) تعداد گاو میش‌های ایران ۴۲۲۷۰۸ رأس می‌باشد گوشت و سایر فرآورده‌های دامی حاصل از گاو میش در مناطقی که پرورش آن معمول است درصد قابل ملاحظه‌ای از مصرف اهالی آن منطقه را تأمین می‌نماید.

بیشک بیماری‌های مختلف از جمله آلودگی‌های انگلی می‌توانند سبب کاهش فرآورده‌های دامی این حیوان گردند. از جمله بیماری‌های انگلی کیست هیداتیک می‌باشد که مرحله نوزادی سستود اکینوкокوس است. ابتلاء به کیست هیداتیک علاوه بر کاهش فرآورده‌های دامی از نظر

* - گروه آموزشی پاتوبیولوژی دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه، ارومیه - ایران.

مایع یا دیواره کیست هیداتیک بارور و در صورت فقدان پروتواسکولکس در مایع و دیواره کیست آنرا سترون (استریل) دانستیم. لازم به ذکر است برای تأیید تشخیص وجود پروتواسکولکس از میکروسکوپ استفاده گردید و تعداد کیست‌های کلسیفیه هر اندام آلوده یادداشت گردید.

نتایج :

از تعداد ۱۵۵۳ گاومیش کشتار شده در کشتارگاه شهرستان خوی تعداد ۲۴ رأس (۱/۵۴ درصد) مبتلا به کیست هیداتیک بودند که از این تعداد در ۱۳ رأس (۰/۸۴ درصد) کیست در ریه در ۸ رأس (۰/۵۱ درصد) کیست در کبد و در ۳ رأس (۰/۱۹ درصد) کیست هم در کبد و هم در ریه مشاهده شد. مجموعاً ۳۴ کیست در کبد و ۴۴ کیست در ریه از نظر وجود پروتواسکولکس مورد بررسی قرار گرفتند که در کبد تعداد ۱۸ کیست استریل و ۱۶ کیست بارور و در ریه ۲۴ کیست استریل و ۲۰ کیست بارور تشخیص داده شدند. تعداد کیست کلسیفیه در کبد ۱۶ و در ریه کیست کلسیفیه‌ای مشاهده نشد، بقیه اندام‌ها کیست هیداتیک نداشتند. تعداد کیست در اندام‌های مبتلا از یک تا چهارده کیست متغیر بود و اندازه کیست‌ها از چند میلی‌متر تا حداکثر ۱۵ سانتی‌متر بود.

بحث :

در بررسی کشتارگاهی آلودگی گاومیش به کیست هیداتیک در اهواز در ۵۷/۷۶ درصد گاومیش‌ها کیست هیداتیک دیده شد (۱). در بررسی آلودگی کرمی گاومیش

در ایران در ۷/۲ درصد کبدها و ۶/۸۲ درصد ریه‌ها کیست هیداتیک دیده شد (۲) آلودگی گاومیش به کیست هیداتیک در استان آذربایجان غربی ۸/۵ درصد برای کبد و ۷/۵ درصد برای ریه تعیین شد. در بررسی دیگر از ۱۰۳۹ رأس گاو و گاومیش کشتار شده در کشتارگاه ارومیه تعداد ۱۰۳ رأس گاو و گاومیش (۹/۹ درصد) به کیست هیداتیک آلوده بودند (۳).

در این بررسی از تعداد ۱۵۵۳ رأس گاومیش بالغ بازرسی شده تعداد ۲۴ رأس (۱/۵۴ درصد) آلوده به کیست هیداتیک بودند که در مقایسه با گزارش ۵۷/۷۹ درصد آلودگی گاومیش در استان خوزستان و سایر گزارش‌های داده شده در ایران آلودگی کمتر گاومیش به کیست هیداتیک شهرستان خوی را نشان می‌دهد.

تا بحال مطالعه جامعی در مورد تعیین باروری کیست هیداتیک گاومیش انجام نگرفته است در این بررسی ۴۶/۴۱ درصد کیست‌ها بارور بودند. با توجه به احتمال کشتار غیرمجاز باید برای گاومیش هم نقشی در همه‌گیرشناسی اکی‌نوкокوس گرانولوزس در منطقه مورد آزمایش قائل شد.

تشکر و قدردانی :

بدینوسیله از آقای حمید تقی‌خانلو کارشناس بهداشت و سایر مسئولین محترم بهداشتی کشتارگاه خوی سپاسگزاری می‌شود.

منابع :

- ۱- اسلامی، ع. ۱۳۷۰ : کرم‌شناس دامپزشکی جلد دوم انتشارات دانشگاه تهران ص ۲۸.
- ۲- اسلامی، ع.، زمانی‌هرگلانی، ی. ۱۳۶۸ : بررسی کشتارگاهی آلودگی‌های کرمی گاومیش در ایران مجله دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، دوره ۴۴ شماره ۳.
- ۳- لکعیان، ل. ۱۳۷۲ : بررسی آلودگی‌های کرمی گاومیش در کشتارگاه ارومیه طرح شماره ۱ مرکز تحقیقات منابع طبیعی و امور دام استان آذربایجان غربی.

Investigation on the Echinococcus granulosus hydatid cyst infestation of buffaloes at khoy slaughter house

Tavasoli, M.*

Key words : Hydatid cyst, Echinococcus granulosus, Buffaloes, Protoscolex, Fertile cyst

Summary :

To investigate hydatid cyst infestation in buffaloes slaughtered at khoy slaughter house (in West Azarbayejan), 1553 buffaloes were inspected during 1992-1993. The rate of infestation was low and 1.54% of the examined buffaloes harboured hydatid cyst in the liver or in the lungs. The rate of infection in the liver, lungs and liver and lungs were 1.84%, 0.51% and 0.19%, respectively. On the other hand, from the total number of hydatid cyst found in the liver (34) 16, and from those found in the lungs (44) 20, were fertile. Sixteen calcified cysts were found in the liver and none in the lungs thus it can be concluded that although the rate of infestation is very low, but due to high fertility rate of the cysts (46.41%) buffalo may play a role in the prevalence of Echinococcus granulosus in the khoy area.

* - Department of Parasitology, Faculty of Veterinary Medicine, Urmia University, Urmia - Iran.